

CENTRUM MEDYCZNE
KSZTAŁCENIA
PODYPLOMOWEGO

**Program specjalizacji
w dziedzinie**

CHIRURGII SZCZĘKOWO-TWARZOWEJ

dla lekarzy, którzy zrealizowali i zaliczyli moduł podstawowy w zakresie
chirurgii ogólnej

(obowiązuje lekarzy, którzy rozpoczęli szkolenie specjalizacyjne w wyniku
postępowania kwalifikacyjnego - wiosna 2023 r.)

Zatwierdzam
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Piotr Bromber
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/

Warszawa 2023

Program specjalizacji opracował zespół ekspertów w składzie:

1. Dr hab. Mariusz Szuta – konsultant krajowy w dziedzinie chirurgii szczękowo-twarzowej;
2. Prof. dr hab. Hanna Gerber – przedstawiciel konsultanta krajowego;
3. Prof. dr hab. Marcin Kozakiewicz - przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Chirurgii Stomatologicznej i Szczękowo-Twarzowej;
4. Dr hab. Jan Borys – przedstawiciel Naczelnej Rady Lekarskiej;
5. Dr hab. Barbara Drogoszewska – przedstawiciel Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego;
6. Lek. dent. Jan Harasiewicz – przedstawiciel Naczelnej Rady Lekarskiej odbywający szkolenie specjalizacyjne.

I. CELE SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

1. Cele ogólne

Celem szkolenia specjalizacyjnego jest wykształcenie chirurga szczękowo-twarzowego posiadającego wiedzę i umiejętności praktyczne umożliwiające samodzielne rozpoznawanie i leczenie chirurgiczne chorób oraz realizowanie zadań rehabilitacyjnych według najwyższych standardów obowiązujących we współczesnej chirurgii szczękowo-twarzowej.

Oczekuje się, że w dążeniu do tego celu lekarz w trakcie szkolenia specjalizacyjnego opanuje pełen zakres wymaganej, współczesnej wiedzy, określonej przez niniejszy program, nabędzie niezbędnej biegłości w wykonywaniu zabiegów chirurgicznych i stosowaniu procedur medycznych oraz zdobędzie umiejętności posługiwania się współczesną metodologią.

2. Uzyskane kompetencje zawodowe

Celem szkolenia specjalizacyjnego jest uzyskanie szczególnych kwalifikacji w dziedzinie chirurgii szczękowo-twarzowej umożliwiających zgodnie ze współczesną wiedzą medyczną:

- 1) rozpoznawanie i leczenie chirurgiczne chorób tkanek miękkich części twarzowej czaszki oraz szyi, jamy ustnej, kości części twarzowej czaszki z podstawą przedniego dołu czaszki włącznie, stawów skroniowo-żuchwowych, zaburzeń potencjalnie złośliwych i nowotworów łagodnych oraz

złośliwych twarzy, jamy ustnej i szyi oraz części twarzowej czaszki, urazów czaszkowo-szczękowo-twarzowych, wrodzonych i nabytych wad czaszkowo-szczękowo-zgryzowych;

- 2) udzielanie pomocy medycznej w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego;
- 3) nadzorowanie i prowadzenie rehabilitacji chorych;
- 4) orzekanie o potrzebie rehabilitacji leczniczej, niezdolności do pracy, niezdolności do pracy zarobkowej lub w gospodarstwie rolnym, uszczerbku na zdrowiu oraz niepełnosprawności z powodu rozpoznanych i leczonych chorób;
- 5) przygotowywanie opinii, orzeczeń i wniosków dotyczących leczonych chorych;
- 6) udzielanie konsultacji lekarskich w dziedzinie chirurgii szczękowo-twarzowej lekarzom innych specjalności;
- 7) prowadzenie promocji zdrowia i zapobiegania chorobom i urazom;
- 8) wykonywanie indywidualnej, specjalistycznej praktyki lekarskiej lub udzielanie świadczeń zdrowotnych w ramach grupowej praktyki lekarskiej w dziedzinie chirurgii szczękowo-twarzowej;
- 9) kierowanie kliniką, oddziałem lub przychodnią chirurgii szczękowo-twarzowej;
- 10) kierowanie szkoleniem specjalizacyjnym w dziedzinie chirurgii szczękowo-twarzowej innych lekarzy i lekarzy dentyków;
- 11) doskonalenie zawodowe innych pracowników medycznych;
- 12) kierowanie badaniem medycznym w dziedzinie chirurgii szczękowo-twarzowej.

3. Uzyskane kompetencje społeczne

Lekarz w czasie szkolenia specjalizacyjnego kształtuje i rozwija postawę etyczną oraz doskonali kompetencje społeczne, a w szczególności:

- 1) kierowanie się w swoich działaniach nadrzędną zasadą dobra chorego;
- 2) respektowanie społecznie akceptowanego systemu wartości oraz zasad deontologicznych;
- 3) umiejętność podejmowania decyzji oraz gotowość wzięcia odpowiedzialności za postępowanie swoje i powierzonego sobie zespołu;
- 4) umiejętność właściwej organizacji pracy własnej i harmonijnej współpracy w zespole;
- 5) umiejętność nawiązywania relacji z pacjentem, jego rodziną oraz opiekunem pacjenta, z poszanowaniem godności osobistej oraz zróżnicowania kulturowego, etnicznego i społecznego;

- 6) znajomość psychologicznych uwarunkowań relacji lekarz – pacjent;
- 7) umiejętność przekazywania informacji o stanie zdrowia, rokowaniach i postępowaniu diagnostyczno-terapeutycznym.

II. WYMAGANA WIEDZA

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgii szczękowo-twarzowej wykaże się przedstawioną poniżej wiedzą:

- 1) postępowanie w zakresie resuscytacji oddechowo-kръżeniowej na poziomie przewidzianym dla kursu ILS (*Immediate Life Support*);
- 2) zasady postępowania ratunkowego w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego w:
 - a) ostrej niewydolności krążeniowo-oddechowej,
 - b) nagłym zatrzymaniu krążenia,
 - c) ostrej niedro żności górnych dróg oddechowych,
 - d) wstrząsie,
 - e) ostrych pourazowych krwawieniach z górnych dróg oddechowych,
 - f) urazach wielonar dowych;
- 3) wskazania i sposoby wykonania tracheotomii;
- 4) patologia i diagnostyka wstrząsu urazowego, krwotocznego, oparzeniowego i septycznego oraz leczenie wstrząsu;
- 5) patogeneza, rozpoznawanie, r znicowanie i leczenie krwotoków oraz ustalanie wskaza n do leczenia chirurgicznego i zachowawczego w krwotokach;
- 6) zasady rozpoznawania i taktyka postępowania w mnogich obrażeniach ciała;
- 7) zasady rozpoznawania i postępowania w urazach kręgosłupa i kończyn;
- 8) zasady rozpoznawania i postępowania w urazach klatki piersiowej;
- 9) przyczyny, rozpoznawanie, i postępowanie w krwawieniach z przewodu pokarmowego;
- 10) patogeneza, rozpoznawanie, r znicowanie, leczenie i rokowanie w ostrych chorobach chirurgicznych jamy brzusznej;
- 11) patogeneza, rozpoznawanie i możliwosci leczenia zaburze n krzepniecia (skazy osoczowe i naczyniowe oraz choroba zakrzepowo-zatorowa);
- 12) rozpoznawanie i leczenie zatorow tętnic;

- 13) zasady profilaktycznego postępowania przeciwzakrzepowego;
- 14) patogeneza, diagnostyka, leczenie i rokowanie w chorobie oparzeniowej;
- 15) patogeneza, profilaktyka i leczenie niewydolności nerek u pacjentów chirurgicznych;
- 16) zaburzenia gospodarki białkowej, węglowodanowej, wodno-elektrolitowej, kwasowo-zasadowej i wapniowo-fosforanowej;
- 17) patofizjologia gojenia się i leczenie ran czystych i zakażonych oraz postępowanie w zakażeniach ropnych;
- 18) zasady żywienia poza- i dojelitowego;
- 19) podstawy chirurgii transplantacyjnej;
- 20) możliwości diagnostyczne i lecznicze oraz podstawy technik chirurgicznych stosowane w chirurgii szczękowo-twarzowej, dostępy chirurgiczne stosowane w chirurgii szczękowo-twarzowej, sposoby szycia chirurgicznego, rodzaje szwów, patofizjologia gojenia się tkanek miękkich;
- 21) wskazania i przeciwwskazania do operacji planowych i wykonywanych w trybie pilnym, przygotowanie chorego do operacji i znieczulenia oraz ocena ryzyka chirurgicznego oraz związanego ze znieczuleniem;
- 22) postępowanie pooperacyjne, zapobieganie, rozpoznawanie i leczenie powikłań pooperacyjnych, zasady leczenia bólu pooperacyjnego;
- 23) specyfika diagnostyki i leczenia w chirurgii dziecięcej;
- 24) rozpoznawanie i diagnostyka wad wrodzonych u dzieci;
- 25) podstawy traumatologii wieku rozwojowego, ze szczególnym uwzględnieniem urazów wielonarządowych i urazów czaszkowo-mózgowych;
- 26) podstawy postępowania w neurotraumatologii i neurochirurgii,
a w szczególności dotyczące;
 - a) złamań kości sklepienia czaszki,
 - b) krwiaków wewnątrzczaszkowych,
 - c) chirurgicznego leczenia guzów w obszarze przedniego dołu czaszki,
 - d) leczenia pourazowych rozdarć oponowych z wyciekami płynu mózgowo-rdzeniowego w obszarze przedniego dołu czaszki;
- 27) anatomia zatok przynosowych;
- 28) zasady rozpoznawania i leczenia chorób nosa, gardła i krtani;
- 29) rozpoznawanie, różnicowanie i leczenie ropni okołomigdałkowych;

- 30) rozpoznawanie, różnicowanie i leczenie raka krtani i gardła;
- 31) zapalenie zatok przynosowych;
- 32) epidemiologia, etiopatogeneza i powikłania zapaleń zatok szczękowych;
- 33) przyczyny, metody leczenia i powikłania zębopochodnego zapalenia zatok szczękowych;
- 34) nowotwory zatok szczękowych – rozpoznawanie, leczenie;
- 35) przydatność badań obrazowych w rozpoznawaniu chorób zatok szczękowych;
- 36) anatomia chirurgiczna szkieletu czaszkowo-twarzowego, ze szczególnym uwzględnieniem oczodołu;
- 37) epidemiologia złamań szkieletu czaszkowo-twarzowego, klasyfikacja kliniczno-anatomopatologiczna złamań;
- 38) nowoczesna diagnostyka urazów mózgowej i twarzowej części czaszki;
- 39) diagnostyka obrazowa złamań szkieletu czaszkowo-twarzowego, badania konwencjonalne, TK (tomografia komputerowa), RM (rezonans magnetyczny), USG (ultrasonografia);
- 40) pourazowe uszkodzenie narządu wzroku w złamaniach szkieletu czaszkowo-twarzowego – rozpoznawanie, różnicowanie, leczenie, rokowanie;
- 41) badanie okulistyczne oraz specjalistyczna ocena uszkodzeń narządu wzroku;
- 42) powikłania wewnątrzczaszkowe po urazach szkieletu czaszkowo-twarzowego;
- 43) powikłania wewnątrzczaszkowe w złamaniach oczodołu;
- 44) metody leczenia złamań kości części twarzowej czaszki, a w szczególności:
 - a) osteosynteza stabilna, biologia gojenia się złamań,
 - b) chirurgiczne leczenie złamań szczęk i kości twarzowej części czaszki,
 - c) chirurgiczne leczenie złamań jarzmowo-szczękowo-oczodołowych,
 - d) rekonstrukcja oczodołów za pomocą przeszczepów lub wszczepów;
- 45) leczenie: ZJO (złamanie jarzmowo-oczodołowe), ZJSO (złamanie jarzmowo-szczękowo-oczodołowe), ZIDO (złamanie izolowane dna oczodołu);
- 46) leczenie: DON (dyslokacja oczodołowo-nosowa), PGMT (przemieszczenie górnego masywu twarzy), ZCON (złamanie czołowo-oczodołowo-nosowe), ZCO (złamanie czaszkowo-oczodołowe);
- 47) anatomia chirurgiczna żuchwy;
- 48) epidemiologia złamań wyrostka kłykciowego żuchwy, klasyfikacje złamań, obraz kliniczny, powikłania;

- 49) diagnostyka i ocena radiologiczna złamań wyrostka kłykciowego żuchwy;
- 50) leczenie zachowawczo-ortopedyczne oraz leczenie chirurgiczne złamań wyrostka kłykciowego żuchwy;
- 51) epidemiologia, czynniki etiologiczne, podział oraz rozpoznawanie i różnicowanie nowotworów głowy i szyi;
- 52) zaburzenia potencjalnie złośliwe skóry i błony śluzowej – czynniki usposabiające do występowania nowotworów jamy ustnej oraz części twarzowej czaszki, rodzaje zaburzeń potencjalnie złośliwych, rozpoznawanie, postępowanie kliniczne;
- 53) podział nowotworów łagodnych oraz ich cechy morfologiczne i kliniczne;
- 54) podział nowotworów złośliwych, klasyfikacja TNM;
- 55) cechy morfologiczne i kliniczne nowotworów złośliwych;
- 56) nowotwory zębopochodne – charakterystyka kliniczna i morfologiczna;
- 57) rozpoznawanie i leczenie nowotworów łagodnych i złośliwych skóry;
- 58) zasady rozpoznawania nowotworów jamy ustnej, kości szczękowych, twarzy i szyi:
 - a) biopsja, biopsja aspiracyjna cienkoigłowa (BAC),
 - b) diagnostyka RTG, TK, RM, USG;
- 59) metody leczenia nowotworów łagodnych i guzów nowotworopodobnych części twarzowej czaszki oraz szyi;
- 60) postępowanie chirurgiczne w złośliwych nowotworach jamy ustnej i części twarzowej czaszki i szyi;
- 61) leczenie zespołowe nowotworów złośliwych części twarzowej czaszki i szyi (chirurgia, radioterapia, brachyterapia, chemioterapia, immunoterapia) – wskazania, przeciwwskazania, powikłania;
- 62) zasady leczenia bólu u pacjentów onkologicznych;
- 63) postępowanie z chorymi po zabiegu – wczesna i późna rehabilitacja protetyczna, obserwacja ambulatoryjna;
- 64) rola lekarza pierwszego kontaktu i lekarza dentystry we wczesnym rozpoznawaniu i profilaktyce nowotworów;
- 65) podstawy embriologii głowy i szyi;
- 66) etiopatogeneza wad rozwojowych twarzy i jamy ustnej, ich podział oraz diagnostyka;

- 67) rozszczepy twarzy i jamy ustnej;
- 68) złożone wady czaszkowo-twarzowe (np. zespół Crouzona, Aperta, Pierre'a Robina, Mobiusa, Caffeya i Silvermana, Parry'ego i Romberga);
- 69) wady rozwojowe kości twarzowej części czaszki (mikro- i retrognacja, makro- i mikrogenia, laterogenia itp.);
- 70) zasady rozpoznawania i planowanie leczenia chirurgicznego wrodzonych i nabytych wad czaszkowo-szczękowo-zgryzowych;
- 71) postępowanie w leczeniu wrodzonych lub nabytych zniekształceń kośćca twarzowej części czaszki za pomocą distraktorów;
- 72) metody rekonstrukcji ubytków twarzowej części czaszki;
- 73) anatomia chirurgiczna stawu skroniowo-żuchwowego;
- 74) etiopatogeneza, epidemiologia i klasyfikacja kliniczno-etiotopatologiczna chorób stawów skroniowo-żuchwowych;
- 75) badanie kliniczne chorych z patologią stawów skroniowo-żuchwowych;
- 76) diagnostyka obrazowa stawów skroniowo-żuchwowych, przydatność badań RM w diagnostyce chorób stawów skroniowo-żuchwowych;
- 77) uwarunkowania psychologiczne w patologii stawów skroniowo-żuchwowych;
- 78) leczenie zachowawcze i chirurgiczne chorób stawów skroniowo-żuchwowych;
- 79) klasyfikacja torbieli części twarzowej czaszki i szyi;
- 80) rodzaje torbieli szczęk oraz tkanek miękkich jamy ustnej, twarzy i szyi;
- 81) zębopochodne i niezębopochodne torbiele kości części twarzowej czaszki;
- 82) cechy torbieli zębopochodnych i niezębopochodnych – rozpoznawanie i leczenie;
- 83) różnicowanie torbieli z innymi jednostkami chorobowymi w obrębie jamy ustnej, twarzy i szyi;
- 84) metody leczenia, postępowanie chirurgiczne w przypadku torbieli tkanek miękkich części twarzowej czaszki i szyi;
- 85) anatomia chirurgiczna gruczołów ślinowych;
- 86) choroby ślinianek – obraz kliniczny, diagnostyka, rozpoznanie, różnicowanie:
 - a) kamica i zapalenie ślinianek (swoiste: promienica, gruźlica, kiła oraz nieswoiste: ostre, ostre wtórne, przewlekłe),
 - b) sialopatie – choroby o podłożu autoimmunologicznym (zespół Sjögrena, Mikulicza, Heerfordta);
- 87) guzy ślinianek:

- a) nowotwory łagodne: gruczolak, onkocytoza, guz Warthina, inne,
 - b) nowotwory półzłośliwe/miejscowo złośliwe – gruczolak wielopostaciowy (guz mieszany),
 - c) nowotwory złośliwe: rak gruczołowy, płaskonabłonkowy, anaplastyczny, rak gruczołowato-torbielowaty (oblak), rak śluzowo-naskórkowy (guz Stewarta), mięsak,
 - d) badanie kliniczne, badania radiologiczne, RM,
 - e) leczenie guzów ślinianek, taktyka postępowania chirurgicznego;
- 88) etiopatogeneza, rozpoznawanie i różnicowanie zapaleń swoistych i nieswoistych tkanek miękkich i twardych części twarzowej czaszki oraz badania dodatkowe;
- 89) kierunki szerzenia się oraz sposoby leczenia chirurgicznego ropni i ropowic twarzowej części czaszki i szyi;
- 90) stany gorączkowe, etiologia, diagnostyka, leczenie;
- 91) zasady antybiotykoterapii profilaktycznej i leczniczej;
- 92) cukrzyca w chorobach chirurgicznych;
- 93) zakażenia HBV (Hepatitis B Virus) i HCV (Hepatitis C Virus) oraz HIV (Human Immunodeficiency Virus) – profilaktyka, leczenie, postępowanie poekspozycyjne;
- 94) zasady praktyki lekarskiej opartej na medycynie opartej na faktach (EBM);
- 95) podstawy farmakoekonomiki;
- 96) rys historyczny chirurgii szczękowo-twarzowej jako gałęzi chirurgii ogólnej.
- 97) zasady profilaktyki oraz zwalczania zakażeń szpitalnych i racjonalna antybiotykoterapia

III. WYMAGANE UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNE

Oczekuje się, że po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgii szczękowo-twarzowej lekarz wykaże się umiejętnością:

- 1) postępowania w nagłym zatrzymaniu krążenia, wykonania defibrylacji;
- 2) postępowania w ostrej niedrożności górnych dróg oddechowych (intubacja ustno-tchawicza, nosowo-tchawicza, tracheotomia, konikopunkcja, konikotomia);
- 3) prowadzenia uciśnień klatki piersiowej oraz wentylacji mechanicznej w RKO (resuscytacja krążeniowo-oddechowa);

- 4) prowadzenia tlenoterapii;
- 5) postępowania we wstrząsie;
- 6) postępowania w ostrych pourazowych krwawieniach z górnych dróg oddechowych;
- 7) postępowania w złamaniach z wgłobieniem kości sklepienia czaszki;
- 8) postępowania w krwawkach wewnątrzczaszkowych;
- 9) postępowania w urazach klatki piersiowej, złamaniu żeber;
- 10) nakłucia jamy opłucnej, drenażu;
- 11) wykonania znieczulenia powierzchniowego, nasiękowego, przewodowego, regionalnego i dolędźwiowego;
- 12) nacięcia i drenażu ropni zewnątrzustnych i wewnątrzustnych;
- 13) leczenia zachowawczo-ortopedycznego złamań szczęk;
- 14) wykonania osteosyntezy stabilnej w leczeniu złamań szczęk;
- 15) leczenia chirurgicznego złamań kośćca części twarzowej czaszki;
- 16) leczenia zachowawczego i chirurgicznego złamań wyrostka kłykciowego żuchwy;
- 17) rekonstrukcji oczodołu z użyciem przeszczepów lub wszczepów;
- 18) leczenia chirurgicznego raka wargi z rekonstrukcją;
- 19) resekcji szczęki z powodu nowotworów i innych patologii;
- 20) resekcji żuchwy;
- 21) wykonania selektywnych operacji układu chłonnego szyi;
- 22) usunięcia węzłów chłonnych szyjnych w leczeniu nowotworów złośliwych operacje kompleksowe układu chłonnego szyi, w tym Jawdyńskiego i Crile'a;
- 23) leczenia chirurgicznego nowotworów ślinianek;
- 24) leczenia chirurgicznego morfologicznych wad czaszkowo-szczękowo-zgryzowych;
- 25) wykonania zabiegów rekonstrukcyjnych wad porozszczepowych;
- 26) leczenia chirurgicznego ankylozy stawów skroniowo-żuchwowych;
- 27) leczenia dysfunkcji stawów skroniowo-żuchwowych;
- 28) leczenia chirurgicznego torbieli szczęk i jamy ustnej;
- 29) leczenia chirurgicznego torbieli i przetok szyi;
- 30) rekonstrukcji żuchwy z użyciem przeszczepów autogennych lub wszczepów;
- 31) rekonstrukcji tkanek miękkich jamy ustnej i powłok twarzy za pomocą plastyki miejscowej, przeszczepów skóry oraz płatów skórnych, skórno-mięśniowych oraz złożonych przenoszonych na zespoleniach mikronaczyniowych;

- 32) leczenia chirurgicznego chorób zatok szczękowych;
- 33) leczenia chirurgicznego ropni i ropowic;
- 34) wykonywania zabiegów chirurgiczno-rekonstrukcyjnych w ramach przygotowania jamy ustnej do protezowania;
- 35) leczenia chirurgicznego chorób przyzębia;
- 36) wszczepiania implantów;
- 37) rozpoznawania i leczenia neuralgii prawdziwej nerwu trójdzielnego;
- 38) zastosowania lasera chirurgicznego, kriochirurgii i piezochirurgii w chirurgii szczękowo-twarzowej;
- 39) wykonania próby zgodności przed przetoczeniem krwi i jej składników oraz jej zinterpretowania;
- 40) badania ostrości wzroku, pola widzenia, podwójnego widzenia i ich oceny;
- 41) rozpoznawania rodzajów bólu, oceny klinicznej stopnia nasilenia bólu oraz zasad jego leczenia.

IV. FORMY I METODY SZKOLENIA

A – Kursy specjalizacyjne

Uwaga: Lekarz uzyska zaliczenie tylko tych kursów, które zostały wpisane na prowadzoną przez CMKP listę kursów specjalizacyjnych, publikowaną corocznie na stronie internetowej CMKP: www.cmkp.edu.pl.

Czas trwania kursów jest określony w dniach i godzinach dydaktycznych, przy czym jedna godzina dydaktyczna = 45 minut. Łączny czas trwania poszczególnych zajęć dydaktycznych w trakcie jednego dnia kursu nie może przekraczać 8 godzin dydaktycznych.

Wybrane kursy specjalizacyjne mogą być realizowane w formie e-learningowej.

Kursy specjalizacyjne objęte programem specjalizacji są realizowane w dni robocze.

1. Kurs wprowadzający: „Wprowadzenie do specjalizacji w dziedzinie chirurgii szczękowo-twarzowej”

Cel kursu:

zdobycie wiedzy dotyczącej podstawowych obszarów działania w chirurgii szczękowo-twarzowej oraz podstaw diagnostyki i leczenia pacjentów ze

schorzeniami obszaru szczękowo-twarzowego i okolic przyległych z uwzględnieniem najczęstszych technik chirurgicznych stosowanych w chirurgii szczękowo-twarzowej.

Zakres wiedzy:

- 1) wprowadzenie w problematykę, cele i obszar działania w chirurgii szczękowo-twarzowej;
- 2) zadania, kompetencje i oczekiwane wyniki kształcenia specjalisty dziedzinie chirurgii szczękowo-twarzowej;
- 3) podstawy dobrej praktyki lekarskiej, w tym zasady praktyki opartej na medycynie opartej na faktach (EBM);
- 4) formalnoprawne podstawy doskonalenia zawodowego lekarzy;
- 5) podstawy onkologii;
- 6) zagadnienia bezpieczeństwa w opiece zdrowotnej dotyczące bezpieczeństwa pacjentów i lekarzy;
- 7) chirurgia szczękowo-twarzowa jako gałąź chirurgii ogólnej – rys historyczny;
- 8) szycie chirurgiczne, rodzaje szwów, gojenie się tkanek miękkich;
- 9) osteosynteza stabilna odłamów kostnych, biologia gojenia się złamań;
- 10) dojścia chirurgiczne stosowane w chirurgii szczękowo-twarzowej;
- 11) możliwości diagnostyczne i lecznicze oraz podstawy technik chirurgicznych stosowanych w chirurgii szczękowo-twarzowej;
- 12) wprowadzenie do przedmiotów objętych programem specjalizacji w chirurgii szczękowo-twarzowej;
- 13) podstawy farmakoekonomiki.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne) w pierwszym roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

2. Kurs: „Rozpoznawanie, różnicowanie i leczenie swoistych oraz nieswoistych zapaleń tkanek miękkich i twardych części twarzowej czaszki oraz szyi, kierunki szerzenia się oraz zasady leczenia ropni i ropowic części twarzowej czaszki”

Cel kursu:

zdobycie szczegółowej wiedzy specjalistycznej dotyczącej epidemiologii, etiopatogenezy, diagnostyki, różnicowania, powikłań i leczenia zapaleń obszaru szczękowo-twarzowego i okolic przyległych ze szczególnym uwzględnieniem przyczyn zębopochodnych.

Zakres wiedzy:

- 1) etiopatogeneza zapaleń swoistych i nieswoistych tkanek miękkich i twardych części twarzowej czaszki;
- 2) kierunki i drogi szerzenia się zapaleń;
- 3) rozpoznanie i różnicowanie zapaleń swoistych i nieswoistych, badania dodatkowe;
- 4) leczenie chirurgiczne ze szczególnym uwzględnieniem ropni i ropowicy części twarzowej czaszki.
- 5) leczenie farmakologiczne zapaleń swoistych i nieswoistych tkanek miękkich i twardych części twarzowej czaszki;
- 6) powikłania miejscowe i ogólnoustrojowe stanów zapalnych obszaru szczękowo-twarzowego ze szczególnym uwzględnieniem przyczyn zębopochodnych.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

3. Kurs: „Choroby zatok szczękowych – ich rozpoznawanie, różnicowanie i leczenie”

Cel kursu:

zdobycie szczegółowej wiedzy specjalistycznej dotyczącej epidemiologii, etiopatogenezy, diagnostyki, różnicowania, powikłań oraz leczenia schorzeń zatok szczękowych.

Zakres wiedzy:

- 1) anatomia chirurgiczna, funkcje oraz fizjologia zatok przynosowych;
- 2) epidemiologia, podziały, etiopatogeneza i powikłania zapaleń zatok szczękowych;
- 3) zębopochodne zapalenie zatok szczękowych – przyczyny, powikłania, leczenie;
- 4) połączenie i przetoka ustno-zatokowa – definicja, epidemiologia, etiologia, rozpoznawanie i leczenie;
- 5) nowotwory zatok szczękowych – epidemiologia, podział, rozpoznawanie, leczenie, rokowanie;
- 6) przydatność badań obrazowych w rozpoznawaniu chorób zatok szczękowych;
- 7) rodzaje zabiegów i technik chirurgicznych wykorzystywanych w leczeniu chorych ze schorzeniami zatok szczękowych.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

4. Kurs: „Torbiele obszaru szczękowo-twarzowego i szyi.

Etiopatogeneza, rozpoznawanie, różnicowanie, leczenie”

Cel kursu:

zdobycie szczegółowej wiedzy specjalistycznej dotyczącej epidemiologii, etiopatogenezy, diagnostyki i leczenia oraz nawrotowości poszczególnych typów torbieli kostnych oraz tkanek miękkich obszaru szczękowo-twarzowego i szyi.

Zakres wiedzy:

- 1) wprowadzenie, definicje torbieli, torbieli prawdziwej, rzekomej, etiopatogeneza torbieli;
- 2) klasyfikacje torbieli obszaru szczękowo-twarzowego i szyi;
- 3) torbiele kości szczękowych – rodzaje, etiopatogeneza, lokalizacja, obraz kliniczny, diagnostyka obrazowa, leczenie, nawrotowość;
- 4) torbiele zatok szczękowych – rodzaje, etiopatogeneza, lokalizacja, obraz kliniczny, diagnostyka obrazowa, leczenie, nawrotowość;
- 5) torbiele tkanek miękkich części twarzowej czaszki i szyi – rodzaje, rozpoznawanie, metody leczenia, postępowanie chirurgiczne;
- 6) różnicowanie torbieli z innymi jednostkami chorobowymi w obrębie jamy ustnej, twarzy i szyi.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

5. Kurs: „Etiopatogeneza, rozpoznawanie i leczenie chorób stawów skroniowo-żuchwowych”

Cel kursu:

zdobycie szczegółowej wiedzy specjalistycznej dotyczącej epidemiologii, etiopatogenezy, diagnostyki i leczenia chorych ze schorzeniami stawów skroniowo-żuchwowych.

Zakres wiedzy:

- 1) wprowadzenie, anatomia chirurgiczna stawu skroniowo-żuchwowego;
- 2) etiopatogeneza, epidemiologia chorób stawów skroniowo-żuchwowych;
- 3) diagnostyka obrazowa stawów skroniowo-żuchwowych;
- 4) badanie kliniczne chorych z patologią stawów skroniowo-żuchwowych;
- 5) konsultacje chorych;
- 6) kliniczno-etiotologiczna klasyfikacja choroby stawów skroniowo-żuchwowych;
- 7) uwarunkowania psychologiczne w patologii stawów skroniowo-żuchwowych;

- 8) leczenie zachowawcze chorób stawów skroniowo-żuchwowych
- 9) artroskopia stawów skroniowo-żuchwowych;
- 10) leczenie chirurgiczne chorób stawów skroniowo-żuchwowych.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

6. Kurs: „Zaburzenia potencjalnie złośliwe, cechy nowotworów łagodnych i złośliwych jamy ustnej oraz części twarzowej czaszki – ich rozpoznawanie i leczenie”

Cel kursu:

zdobycie szczegółowej wiedzy specjalistycznej w zakresie epidemiologii, etiopatogenezy, rozpoznawania i leczenia zaburzeń potencjalnie złośliwych skóry twarzy oraz błony śluzowej jamy ustnej oraz nowotworów łagodnych i złośliwych twarzy, jamy ustnej, kości szczękowych i szyi.

Zakres wiedzy:

- 1) zaburzenia potencjalnie złośliwe skóry i błony śluzowej – czynniki usposabiające do występowania nowotworów jamy ustnej oraz części twarzowej czaszki, rodzaje zaburzeń potencjalnie złośliwych, rozpoznawanie, postępowanie kliniczne;
- 2) rola lekarza pierwszego kontaktu i lekarza dentysty we wczesnym rozpoznawaniu i profilaktyce nowotworów;
- 3) podział nowotworów łagodnych i złośliwych oraz ich cechy morfologiczne i kliniczne;
- 4) leczenie nowotworów łagodnych twarzy, jamy ustnej i szyi;
- 5) nowotwory zębopochodne i zmiany nowotworopodobne kości szczękowych – etiopatogeneza, epidemiologia, klasyfikacja, charakterystyka kliniczna i morfologiczna, rozpoznawanie i leczenie, nawrotowość;
- 6) rozpoznawanie i leczenie nowotworów łagodnych i złośliwych skóry;
- 7) postępowanie chirurgiczne w złośliwych nowotworach jamy ustnej i części twarzowej czaszki;

- 8) leczenie skojarzone nowotworów głowy i szyi – sposoby, wskazania, przeciwwskazania, powikłania;
- 9) postępowanie z chorymi po zabiegu – wczesna i późna rehabilitacja protetyczna., obserwacja ambulatoryjna.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

7. Kurs: „Epidemiologia, rozpoznawanie oraz chirurgiczne i skojarzone leczenie złośliwych nowotworów twarzy, jamy ustnej, części twarzowej czaszki i szyi”

Cel kursu:

zdobycie szczegółowej wiedzy specjalistycznej dotyczącej epidemiologii, etiopatogenezy, rozpoznawania i leczenia chorych z nowotworami złośliwymi twarzy, jamy ustnej, części twarzowej czaszki i szyi.

Zakres wiedzy:

- 1) epidemiologia, czynniki etiologiczne, podział oraz rozpoznawanie i różnicowanie nowotworów głowy i szyi;
- 2) rola lekarza pierwszego kontaktu i lekarza dentysty we wczesnym rozpoznawaniu i profilaktyce nowotworów;
- 3) klasyfikacja TNM;
- 4) cechy morfologiczne i kliniczne nowotworów złośliwych;
- 5) rozpoznawanie i leczenie nowotworów łagodnych i złośliwych skóry;
- 6) diagnostyka obrazowa w rozpoznawaniu nowotworów jamy ustnej i części twarzowej czaszki;
- 7) postępowanie chirurgiczne w złośliwych nowotworach jamy ustnej i części twarzowej czaszki, operacje węzłowe;
- 8) podstawy leczenia rekonstrukcyjnego u chorych onkologicznych, przeszczepy, płyty, w tym przenoszone na zespoleniach mikronaczyniowych;
- 9) leczenie skojarzone nowotworów głowy i szyi – sposoby, wskazania, przeciwwskazania, powikłania;

- 10) postępowanie z chorymi po zabiegach chirurgicznych – wczesna i późna rehabilitacja protetyczna oraz obserwacja ambulatoryjna.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

8. Kurs: „Złamania szkieletu czaszkowo-twarzowego – ich rozpoznawanie, klasyfikacja i leczenie”

Cel kursu:

zdobycie szczegółowej wiedzy specjalistycznej dotyczącej epidemiologii, etiologii i podziałów złamań części twarzowej czaszki oraz ich rozpoznawania i leczenia.

Zakres wiedzy:

- 1) anatomia chirurgiczna szkieletu czaszkowo-twarzowego;
- 2) epidemiologia i etiologia złamań szkieletu czaszkowo-twarzowego;
- 3) problemy organizacyjne, diagnostyczne i lecznicze w traumatologii;
- 4) powikłania i obrażenia wewnątrzczaszkowe po urazach szkieletu czaszkowo-twarzowego;
- 5) diagnostyka obrazowa złamań szkieletu czaszkowo-twarzowego, badania standardowe, TK, RM, USG;
- 6) pourazowe uszkodzenie układu wzrokowego w złamaniach szkieletu czaszkowo-twarzowego – rozpoznawanie, różnicowanie, leczenie, rokowanie;
- 7) podziały złamań kości części twarzowej czaszki w ujęciu konwencjonalnym: złamania nosa, oczodołu, kości jarzmowej, szczęk, żuchwy, zatok czołowych;
- 8) klasyfikacja kliniczno-anatomopatologiczna złamań czaszkowo-twarzowych;
- 9) leczenie chirurgiczne złamań szkieletu czaszkowo-twarzowego;
- 10) odrębności złamań szkieletu czaszkowo-twarzowego u dzieci z implikacjami diagnostyczno-terapeutycznymi.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

9. Kurs: „Złamania oczodołu – rozpoznawanie, różnicowanie i leczenie”

Cel kursu:

zdobycie szczegółowej wiedzy specjalistycznej dotyczącej epidemiologii, etiologii, rozpoznawania i leczenia złamań oczodołu.

Zakres wiedzy:

- 1) wprowadzenie, problemy diagnostyczne i lecznicze w złamaniach oczodołu.
- 2) epidemiologia złamań oczodołu;
- 3) anatomia chirurgiczna szkieletu czaszkowo-twarzowego ze szczególnym uwzględnieniem oczodołu;
- 4) podziały złamań oczodołu w tym kliniczno-anatomiczna klasyfikacja złamań oczodołu;
- 5) badanie okulistyczne oraz specjalistyczna ocena uszkodzeń układu wzrokowego, karta oczodołowa, klasyfikacja diplopii wg Krzystkowej;
- 6) powikłania wewnątrzczaszkowe w złamaniach oczodołu;
- 7) diagnostyka obrazowa złamań oczodołu;
- 8) leczenie: ZJO, ZJSO, ZIDO;
- 9) leczenie: DON, PGM, ZCON, ZCO.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

10. Kurs: „Zachowawcze i chirurgiczne leczenie złamań wyrostków kłykciowych żuchwy”

Cel kursu:

zdobycie szczegółowej wiedzy specjalistycznej dotyczącej epidemiologii, etiologii, rozpoznawania i współczesnych metod leczenia złamań wyrostków kłykciowych żuchwy.

Zakres wiedzy:

- 1) wprowadzenie, epidemiologia złamań wyrostków kłykciowych żuchwy;
- 2) anatomia chirurgiczna żuchwy;
- 3) klasyfikacje złamań, obraz kliniczny i powikłania;
- 4) diagnostyka i ocena radiologiczna złamań wyrostków kłykciowych żuchwy;
- 5) leczenie zachowawczo-ortopedyczne złamań wyrostków kłykciowych żuchwy;
- 6) leczenie chirurgiczne wyrostków kłykciowych żuchwy.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

11. Kurs: „Etiopatogeneza, morfologia, rozpoznawanie, różnicowanie i leczenie chirurgiczne wrodzonych oraz nabytych wad twarzowo-szczękowo-zgryzowych”

Cel kursu:

zdobycie szczegółowej wiedzy specjalistycznej dotyczącej epidemiologii, etiopatogenezy, rozpoznawania i leczenia zespołowego pacjentów z wadami twarzowo-szczękowo-zgryzowymi.

Zakres wiedzy:

- 1) podstawy embriologii głowy i szyi;
- 2) etiopatogeneza wad rozwojowych twarzy i jamy ustnej, ich podział, diagnostyka;
- 3) rozszczepy twarzy i jamy ustnej;
- 4) wady czaszkowo-twarzowe złożone (np. zespół Crouzona, Aperta, Pierre'a Robina, Mobiusa, Caffeya-Silvermana, Parry'ego-Romberga);
- 5) wady rozwojowe kości twarzy (mikro- i retrognacja, makro- i mikrognenia, retrognenia, laterogenia, zgryz otwarty szkieletowy itp.);
- 6) zasady leczenia zespołowego wad rozwojowych oraz współpracy ortodontyczno-chirurgicznej;
- 7) podstawowe techniki chirurgiczne w chirurgii ortognatycznej.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

12. Kurs: „Choroby gruczołów ślinowych – rozpoznawanie, różnicowanie, leczenie”

Cel kursu:

zdobycie szczegółowej wiedzy specjalistycznej dotyczącej epidemiologii, etiopatogenezy, rozpoznawania, różnicowania i leczenia schorzeń gruczołów ślinowych.

Zakres wiedzy:

- 1) anatomia chirurgiczna gruczołów ślinowych;
- 2) diagnostyka chorób ślinianek;
- 3) choroby ślinianek, obraz kliniczny, rozpoznanie, różnicowanie:
 - a) kamica i zapalenia ślinianek (swoiste: promienica, gruźlica, kiła oraz nieswoiste: ostre, ostre wtórne, przewlekłe),
 - b) sialopatie – choroby o podłożu autoimmunologicznym (zespół Sjögrena, Mikulicza, Heerfordta, choroba IgG4 zależna),
 - c) guzy ślinianek:
 - nowotwory łagodne: gruczolak, onkocytoma, guz Warthina, inne,
 - nowotwory półzłośliwe/miejscowo złośliwe – gruczolak wielopostaciowy (guz mieszany),
 - nowotwory złośliwe: rak gruczołowy, płaskonabłonkowy, anaplastyczny, rak gruczołowato-torbielowaty (oblak), rak śluzowo-naskórkowy (guz Stewarta), mięsak,
 - leczenie guzów ślinianek – taktyka postępowania chirurgicznego;
- 4) diagnostyka obrazowa w schorzeniach gruczołów ślinowych;
- 5) leczenie chirurgiczne nowotworów łagodnych i złośliwych, dużych i drobnych gruczołów ślinowych.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne)

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

13. Kurs atestacyjny (podsumowujący): „Chirurgia szczękowo-twarzowa”

Przed przystąpieniem do realizacji programu kursu atestacyjnego organizator kursu jest zobowiązany do przeprowadzenia kolokwium sprawdzającego wiedzę nabytą w trakcie szkolenia specjalizacyjnego. Zakres wiedzy obejmuje kursy specjalizacyjne i staże zrealizowane w ramach całego szkolenia specjalizacyjnego.

Cel kursu:

repetitorium oraz usystematyzowanie wiedzy specjalistycznej z zakresu traumatologii szczękowo-twarzowej; onkologii obszaru głowy i szyi z uwzględnieniem torbieli obszaru szczękowo-twarzowego i zmian nowotworopodobnych kości szczękowych ; wad rozwojowych twarzy i jamy ustnej; stanów zapalnych twarzy, szyi i obszarów przyległych ze szczególnym uwzględnieniem przyczyn zębopochodnych; schorzeń zatok szczękowych; chorób gruczołów ślinowych i patologii stawów skroniowo-żuchwowych.

Zakres wiedzy:

- 1) traumatologia szczękowo-twarzowa: złamania żuchwy, szczęk, zespołu jarzmowo-szczękowego, oczodołu (epidemiologia, klasyfikacje, rozpoznawanie, diagnostyka obrazowa, leczenie, powikłania).
- 2) onkologia obszaru głowy i szyi: zaburzenia potencjalnie złośliwe skóry i błony śluzowej, nowotwory twarzy, jamy ustnej, kości szczękowych i szyi, torbiele i guzy zębopochodne (epidemiologia, klasyfikacje, rozpoznawanie, diagnostyka obrazowa, leczenie, rokowanie, profilaktyka).
- 3) wady rozwojowe twarzy i jamy ustnej: rozszczepy twarzy i jamy ustnej, wady gnatyczne (progenia, retrognacja, retrogenia, laterogenia, zgryz otwarty), zespoły wad (epidemiologia, rozpoznawanie, klasyfikacje, diagnostyka, leczenie zespołowe).
- 4) stany zapalne twarzy i szyi oraz obszarów przyległych: zapalenia swoiste i nieswoiste, ropnie zewnątrz- i wewnątrzustne, ropowice, ropniaki, czyrak twarzy, zapalenie węzłów chłonnych, grzybice (epidemiologia, etiologia,

rozpoznawanie, diagnostyka mikrobiologiczna, leczenie, powikłania miejscowe i ogólnoustrojowe).

- 5) choroby zatok szczękowych: ostre i przewlekłe zapalenie, ropniak, grzybica zatok, połączenie i przetoka ustno-zatokowa (epidemiologia, etiologia, rozpoznawanie, diagnostyka, leczenie, powikłania).
- 6) choroby gruczołów ślinowych: kamica ślinowa, zapalenia swoiste i nieswoiste, sialozy i sialopatie, nowotwory śliniankopochodne (epidemiologia, etiologia, rozpoznawanie, diagnostyka, leczenie, rokowanie, profilaktyka).
- 7) choroby stawów skroniowo-żuchwowych: epidemiologia, etiologia, klasyfikacje, rozpoznawanie, diagnostyka, leczenie zachowawcze, małoinwazyjne i chirurgiczne.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych) w ostatnim roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego przed przystąpieniem do PES.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu, z zakresu wiedzy objętej programem kursu atestacyjnego.

B – Staże kierunkowe

Lekarz jest zobowiązany do odbycia niżej wymienionych staży. Czas trwania stażu podany jest w tygodniach i dniach roboczych w wymiarze czasu pracy 7 godzin 35 minut dziennie. Staż należy przedłużyć o każdy dzień nieobecności, w tym również o dni ustawowo wolne od pracy w danym roku.

1. Staż podstawowy w zakresie chirurgii szczękowo-twarzowej

Cel stażu:

nabycie wiedzy specjalistycznej i umiejętności praktycznych w zakresie rozpoznawania i leczenia, w tym chirurgicznego, pacjentów: po urazach czaszki twarzowej; ze schorzeniami onkologicznymi twarzy, jamy ustnej, kości szczękowych i szyi; wadami rozwojowymi twarzy i jamy ustnej, z chorobami gruczołów ślinowych, z patologią stawów skroniowo-żuchwowych; z zapaleniami swoistymi twarzy, jamy ustnej i szyi oraz ich powikłaniami; z chorobami zatok szczękowych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

oczekuje się, że lekarz w czasie stażu nabędzie wiedzę w zakresie:

- 1) przygotowania chorego do leczenia chirurgicznego oraz opieki pooperacyjnej;
- 2) nowoczesnej diagnostyki urazów mózgowej i twarzowej części czaszki;
- 3) metod leczenia złamań kości części twarzowej czaszki, a w szczególności:
 - a) osteosyntezy stabilnej,
 - b) chirurgicznego leczenia złamań szczęk,
 - c) chirurgicznego leczenia złamań jarzmowo-szczękowo-oczodołowych,
 - d) rekonstrukcji oczodołów za pomocą przeszczepów lub wszczepów;
- 4) leczenia nowotworów niezłośliwych i guzów nowotworopodobnych części twarzowej czaszki oraz szyi;
- 5) rozpoznawania nowotworów jamy ustnej, szczęk, twarzy i szyi:
 - a) wycinek, biopsja aspiracyjna cienkoigłowa (BAC – biopsja aspiracyjna cienkoigłowa, BACC – biopsja aspiracyjna cienkoigłowa celowana), biopsja gruboigłowa,,
 - b) diagnostyka obrazowa: konwencjonalna diagnostyka radiologiczna, TK, RM, PET-CT, SPECT (tomografia emisyjna pojedynczych fotonów), scyntygrafia, USG, angiografia;
- 6) zespołowego leczenia nowotworów złośliwych twarzowej części czaszki (chirurgia, radioterapia, brachyterapia, chemioterapia, chemioradioterapia, immunoterapia);
- 7) rozpoznawania i planowania leczenia chirurgicznego wrodzonych i nabytych wad twarzowo-szczękowo-zgryzowych;
- 8) postępowania w leczeniu wrodzonych lub nabytych zniekształceń kośćca twarzowej części czaszki za pomocą dystraktorów;
- 9) leczenia zeszywnienia oraz dysfunkcji stawów skroniowo-żuchwowych;
- 10) rekonstrukcji po rozległych ubytkach twarzowej części czaszki z uwzględnieniem płatów przenoszonych na połączeniach mikronaczyniowych;
- 11) etiopatogenezy oraz chirurgicznego leczenia torbieli, przetok i wad rozwojowych twarzowej części czaszki oraz szyi;
- 12) rozpoznawania i leczenia chorób gruczołów ślinowych;
- 13) kierunków szerzenia się oraz leczenia ropni i ropowic twarzowej części czaszki i szyi z uwzględnieniem ich powikłań miejscowych i ogólnoustrojowych.

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że lekarz nabędzie umiejętności praktycznych z zakresu stażu podstawowego zamieszczonych w punkcie **C - Szkolenie umiejętności wykonywania zabiegów i procedur medycznych** w tabeli dotyczącej wykazu i liczby zabiegów oraz procedur medycznych, które obowiązują lekarza w trakcie realizacji tego stażu.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika specjalizacji):

- 1) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) sprawdzian z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika specjalizacji wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 154 tygodni (770 dni roboczych).

Miejsce stażu: oddział chirurgii szczękowo-twarzowej, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgii szczękowo-twarzowej.

Miejsce realizacji dyżuru medycznego: oddział chirurgii szczękowo-twarzowej, będący miejscem realizacji stażu podstawowego.

2. Staż kierunkowy w zakresie chirurgii stomatologicznej

Cel stażu:

nabycie wiedzy specjalistycznej i umiejętności praktycznych w zakresie usuwania zębów, w tym zatrzymanych; resekcji wierzchołka korzenia zęba, nacinania ropni wewnątrzustnych oraz pobierania wycinków.

Zakres wiedzy teoretycznej:

oczekuje się, że lekarz w czasie stażu nabędzie wiedzę w zakresie:

- 1) przygotowania pola operacyjnego i pacjenta do zabiegów chirurgicznych;
- 2) podstawowego obszaru chirurgii stomatologicznej, a w szczególności wskazania i techniki zabiegowe w zakresie wyrostka zębodołowego oraz metody chirurgicznej korekty tkanek podłoża protetycznego zmierzające do poprawy warunków funkcjonowania protez stomatologicznych (chirurgia przedprotetyczna);
- 3) etiologii, diagnostyki i leczenia chirurgicznego stanów patologicznych tkanek i narządów jamy ustnej oraz ich różnicowanie;

- 4) diagnozowania i leczenia zapalnych stanów okołozębowych;
- 5) postępowania w urazach uzębienia i wyrostków zębodołowych;
- 6) profilaktyki onkologicznej, wskazań i przeciwwskazań do stosowania znieczuleń ogólnych i miejscowych w stomatologii, stany nagłe w ambulatorium stomatologicznym.

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że lekarz nabędzie umiejętności praktycznych z zakresu ww. stażu kierunkowego zamieszczonych w punkcie **C - Szkolenie umiejętności wykonywania zabiegów i procedur medycznych** w tabeli dotyczącej wykazu i liczby zabiegów oraz procedur medycznych, które obowiązują lekarza w trakcie realizacji tego stażu

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) sprawdzian z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 1 tydzień (5 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgii stomatologicznej lub w/w stażu.

Miejsce realizacji dyżuru medycznego: oddział chirurgii szczękowo-twarzowej będący miejscem odbywania stażu podstawowego.

3. Staż kierunkowy w zakresie ortodoncji

Cel stażu:

nabycie wiedzy specjalistycznej i umiejętności praktycznych w zakresie diagnostyki i leczenia wad zgryzu oraz przyswojenie wiedzy dotyczącej zasad leczenia zespołowego wad gnatycznych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

oczekuje się, że lekarz w czasie stażu nabędzie wiedzę w zakresie:

- 1) diagnostyki i leczenia wad zgryzu;
- 2) leczenia ortodontycznego zaburzeń twarzowo-szczękowo-zgryzowych.

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że lekarz nabędzie umiejętności praktycznych z zakresu ww. stażu kierunkowego zamieszczonych w punkcie **C - Szkolenie umiejętności wykonywania zabiegów i procedur medycznych** w tabeli dotyczącej wykazu i liczby zabiegów oraz procedur medycznych, które obowiązują lekarza w trakcie realizacji tego stażu

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) sprawdzian z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 1 tydzień (5 dni roboczych).

Miejsce stażu: poradnia ortodontyczna, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie ortodoncji lub w/w stażu.

Miejsce realizacji dyżuru medycznego: oddział chirurgii szczękowo-twarzowej będący miejscem odbywania stażu podstawowego.

4. Staż kierunkowy w zakresie stomatologii zachowawczej

Cel stażu:

nabycie wiedzy specjalistycznej i umiejętności praktycznych w zakresie badania stomatologicznego oraz przyswojenie współczesnych standardów leczenia zachowawczego zębów, w tym kanałowego.

Zakres wiedzy teoretycznej:

oczekuje się, że lekarz w czasie stażu nabędzie wiedzę w zakresie:

- 1) leczenia ubytków próchnicznych za pomocą nowoczesnych metod i materiałów;
- 2) nowoczesnych sposobów leczenia edodontycznego kanałów zębów jedno- i wielokorzeniowych.

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że lekarz nabędzie umiejętności praktycznych z zakresu ww. stażu kierunkowego zamieszczonych w punkcie **C - Szkolenie umiejętności wykonywania zabiegów i procedur medycznych** w tabeli dotyczącej wykazu i liczby zabiegów oraz procedur medycznych, które obowiązują lekarza w trakcie realizacji tego stażu.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) sprawdzian z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 1 tydzień (5 dni roboczych).

Miejsce stażu: poradnia stomatologii zachowawczej, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie stomatologii zachowawczej z endodoncją lub w/w stażu.

Miejsce realizacji dyżuru medycznego: oddział chirurgii szczękowo-twarzowej będący miejscem odbywania stażu podstawowego.

5. Staż kierunkowy w zakresie stomatologii dziecięcej

Cel stażu:

nabycie wiedzy specjalistycznej i umiejętności praktycznych w zakresie specyfiki pracy z dzieckiem jako pacjentem gabinetu stomatologicznego oraz przyswojenie aktualnej wiedzy dotyczącej profilaktyki choroby próchnicowej u dzieci.

Zakres wiedzy teoretycznej:

oczekuje się, że lekarz w czasie stażu nabędzie wiedzę w zakresie:

- 1) postępowania z dziećmi jako pacjentami, możliwości zastosowania premedykacji psychologicznej i farmakologicznej przed zabiegami stomatologicznymi;
- 2) algorytmu zaopatrywania zmian pourazowych w zębach mlecznych.

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że lekarz nabędzie umiejętności praktycznych z zakresu ww. stażu kierunkowego zamieszczonych w punkcie **C - Szkolenie umiejętności wykonywania zabiegów i procedur medycznych** w tabeli dotyczącej wykazu i liczby zabiegów oraz procedur medycznych, które obowiązują lekarza w trakcie realizacji tego stażu

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) sprawdzian z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 1 tydzień (5 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie stomatologii dziecięcej lub w/w stażu.

Miejsce realizacji dyżuru medycznego: oddział chirurgii szczękowo-twarzowej będący miejscem odbywania stażu podstawowego.

6. Staż kierunkowy w zakresie protetyki stomatologicznej

Cel stażu:

nabycie wiedzy specjalistycznej i umiejętności praktycznych w zakresie diagnostyki dysfunkcji stawów skroniowo-żuchwowych oraz przyswojenie wiedzy z zakresu podstaw planowania leczenia protetycznego, w tym protez poresekcyjnych i obturatorów oraz epitez twarzy.

Zakres wiedzy teoretycznej:

Lekarz w czasie stażu musi zapoznać się z następującymi zagadnieniami:

- 1) diagnostyka i leczenie dysfunkcji układu stomatognatycznego;
- 2) podstawy planowania leczenia protetycznego;
- 3) protezy poresekcyjne, obturatory i epitezy twarzy.

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że lekarz nabeździe umiejętności praktycznych z zakresu ww. stażu kierunkowego zamieszczonych w punkcie **C - Szkolenie umiejętności wykonywania zabiegów i procedur medycznych** w tabeli dotyczącej wykazu i liczby zabiegów oraz procedur medycznych, które obowiązują lekarza w trakcie realizacji tego stażu.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) sprawdzian z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 1 tydzień (5 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie protetyki stomatologicznej lub w/w stażu.

Miejsce realizacji dyżuru medycznego: oddział chirurgii szczękowo-twarzowej będący miejscem odbywania stażu podstawowego.

7. Staż kierunkowy w zakresie radiologii stomatologicznej

Cel stażu:

nabycie wiedzy specjalistycznej i umiejętności praktycznych w zakresie oceny podstawowych projekcji stomatologicznych oraz wolumetrycznej tomografii stożkowej.

Zakres wiedzy teoretycznej:

oczekuje się, że lekarz w czasie stażu nabędzie wiedzę w zakresie możliwości zastosowania odpowiednich technik badania radiologicznego w rozpoznawaniu chorób kości części twarzowej czaszki.

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że lekarz nabędzie umiejętności praktycznych z zakresu ww. stażu kierunkowego zamieszczonych w punkcie **C - Szkolenie umiejętności wykonywania zabiegów i procedur medycznych** w tabeli dotyczącej wykazu i liczby zabiegów oraz procedur medycznych, które obowiązują lekarza w trakcie realizacji tego stażu.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) sprawdzian z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 1 tydzień (5 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie radiologii i diagnostyki obrazowej lub ww. stażu.

Miejsce realizacji dyżuru medycznego: zakład, będący miejscem realizacji stażu kierunkowego w zakresie radiologii stomatologicznej lub w miejscu odbywania stażu podstawowego.

8. Staż kierunkowy w zakresie chirurgii plastycznej

Cel stażu:

nabycie wiedzy specjalistycznej i umiejętności praktycznych w zakresie rozpoznawania i leczenia odleżyn, choroby oparzeniowej, zasad kwalifikacji i metod

wykorzystywanych wspólnie w chirurgii rekonstrukcyjnej oraz u pacjentów roszczepowych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

oczekuje się, że lekarz w czasie stażu nabeździe wiedzę z zakresu:

- 1) anatomii i histologii skóry oraz tkanki podskórnej, wskazania, technika chirurgiczna i postępowanie pooperacyjne w zastosowaniu przeszczepów skóry pełnej i pośredniej grubości;
- 3) złożonych przeszczepów tkankowych oraz przeszczepów powięzi, ścięgien, chrząstki, kości, błony śluzowej i nerwów;
- 4) anatomii i preparowania najczęściej stosowanych płatów skórnych, mięśniowych i złożonych;
- 5) leczenia zachowawczego i chirurgicznego blizn przerostowych, przykurczów bliznowatych i keloidów;
- 6) patofizjologii i leczenia odleżyn;
- 7) epidemiologii, klasyfikacji, diagnostyki i profilaktyki oparzeń, pomocy medycznej w oparzeniach;
- 8) objawów i leczenia oparzeń górnych dróg oddechowych;
- 9) zabiegów zmieniających kształt chrzęstnej części nosa, zasad chirurgicznej korekcji nosa garbatego i krzywego;
- 10) operacji korekcyjnej przegrody nosa oraz typowych wad rozwojowych nosa;
- 11) anatomii chirurgicznej podniebienia oraz etiologii i klasyfikacji roszczepów wargi górnej i podniebienia, a także wad i zespołów współistniejących z roszczepem.

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że lekarz nabeździe umiejętności praktycznych z zakresu ww. stażu kierunkowego zamieszczonych w punkcie **D - Szkolenie umiejętności wykonywania zabiegów i procedur medycznych** w tabeli dotyczącej wykazu i liczby zabiegów oraz procedur medycznych, które obowiązują lekarza w trakcie realizacji tego stażu

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;

- 2) sprawdzian z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 4 tygodnie (20 dni roboczych).

Miejsce stażu: oddział chirurgii plastycznej, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgii plastycznej lub w/w stażu.

Miejsce realizacji dyżuru medycznego: oddział chirurgii plastycznej, będący miejscem realizacji stażu kierunkowego lub w miejscu odbywania stażu podstawowego.

9. Staż kierunkowy w zakresie radioterapii onkologicznej

Cel stażu:

nabycie wiedzy specjalistycznej w zakresie wskazań, planowania i kwalifikacji do leczenia radykalnego i adiuwantowego nowotworów przy pomocy radioterapii oraz powikłań miejscowych i ogólnoustrojowych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

oczekuje się, że lekarz dentysta w czasie stażu nabędzie wiedzę z zakresu:

- 1) wskazań i przeciwwskazań do leczenia radykalną radioterapią nowotworów twarzy, jamy ustnej, kości szczękowych i szyi w zależności od typu nowotworu, jego umiejscowienia i stopnia zaawansowania;
- 2) wskazań i przeciwwskazań do radioterapii uzupełniającej po leczeniu chirurgicznym nowotworów twarzy, jamy ustnej i szyi;
- 3) wskazań do radioterapii paliatywnej;
- 4) metod i technik napromieniania, w tym IMRT (Intensity - Modulated Radiation Therapy), VMAT (Volumetric Modulated Arc Therapy);
- 5) wskazań i przeciwwskazań do leczenia brachyterapią w onkologii głowy i szyi;
- 6) rozpoznawania i leczenia odczynów popromiennych;
- 7) planowania leczenia radioterapią (pole, dawka, hipo- i hiperfrakcjonowanie, boost, ochrona narządów krytycznych).

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że lekarz nabędzie umiejętności praktycznych z zakresu ww. stażu kierunkowego zamieszczonych w punkcie **D - Szkolenie umiejętności wykonywania zabiegów i procedur medycznych** w tabeli dotyczącej wykazu i liczby zabiegów oraz procedur medycznych, które obowiązują lekarza w trakcie realizacji tego stażu

W czasie stażu lekarz dentysta powinien samodzielnie wykonać i uczestniczyć (asystować) w wykonywaniu niżej wymienionych zabiegów i badań klinicznych:

- 1) uczestniczenie w procesie rozpoznawania nowotworów;
- 2) pobieranie wycinków do badania histopatologicznego;
- 3) uczestniczenie w planowaniu leczenia radioterapią;
- 4) uczestniczenie w badaniach kontrolnych pacjentów po operacjach onkologicznych i napromienianiu.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) sprawdzian z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 4 tygodnie (20 dni roboczych).

Miejsce stażu: oddział/zakład, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie radioterapii onkologicznej lub w/w stażu.

Miejsce realizacji dyżuru medycznego: oddział/zakład, będący miejscem realizacji stażu kierunkowego lub w miejscu odbywania stażu podstawowego.

C – Szkolenie umiejętności wykonywania zabiegów i procedur medycznych

1. Staż podstawowy w zakresie chirurgii szczękowo-twarzowej

Oznaczenie procedur:

Kod A – wykonywanie samodzielne z asystą lub pod nadzorem kierownika specjalizacji albo lekarza specjalisty przez niego wyznaczonego (liczba);

Kod B – w których lekarz uczestniczy jako pierwsza asysta (liczba).

Wykaz i liczba zabiegów oraz procedur medycznych, które obowiązują lekarza w trakcie realizacji **stażu podstawowego**:

Zabiegi/procedury medyczne	kod A	kod B
1. osteosynteza stabilna w złamaniach żuchwy	20	20
2. zachowawcze leczenie złamań wyrostka kłykciowego	10	10
3. chirurgiczne leczenie złamań wyrostka kłykciowego żuchwy	5	10
4. chirurgiczne leczenie złamań szczęk	5	5
5. chirurgiczne leczenie złamań zespołu jarzmowo-szczękowego	5	5
6. chirurgiczne leczenie złamań oczodołu (np. <i>blow-out</i>)	5	5
7. rekonstrukcja oczodołu z użyciem przeszczepów lub wszczepów	5	5
8. chirurgiczne leczenie raka wargi dolnej z rekonstrukcją	3	3
9. częściowa lub całkowita resekcja szczęki z powodu nowotworów	2	5
10. częściowa resekcja żuchwy	5	5
11. selektywne operacje węzłowe	5	5
12. kompleksowe operacje węzłowe	1	5
13. leczenie chirurgiczne morfologicznych wad szczękowo-twarzowo-zgryzowych, np. progenia, mikrogenia	1	5
14. zabiegi rekonstrukcyjne zniekształceń porozszczepowych	0	1
15. zabiegi rekonstrukcyjne z użyciem płatów i przeszczepów	25	25
16. leczenie chirurgiczne guzów ślinianek, w tym guzów przyusznicy	3	5
17. chirurgiczne leczenie torbieli, przetok i wad rozwojowych szyi	1	5
18. leczenie chirurgiczne chorób zatok szczękowych	15	10
19. chirurgiczne leczenie ropni i ropowic	30	20
20. tracheotomia	5	10
Łącznie	151	164

Staże kierunkowe

Oznaczenie procedur:

Kod A – wykonywanie samodzielne z asystą lub pod nadzorem kierownika specjalizacji albo lekarza specjalisty przez niego wyznaczonego (liczba);

Kod B – w których lekarz uczestniczy jako pierwsza asysta (liczba).

Procedury obowiązkowe do wykonania w trakcie odbywania staży kierunkowych nie podlegają rozliczeniu w Elektronicznej Karcie Specjalizacji. Zaliczenie całości stażu oznacza zaliczenie wymaganych programem stażu operacji, zabiegów oraz procedur medycznych.

*Wykaz i liczba zabiegów oraz procedur medycznych, które obowiązują lekarza w trakcie realizacji **staży kierunkowych**:*

Zabiegi/procedury medyczne	kod A	kod B
Staż kierunkowy w zakresie chirurgii stomatologicznej		
1. wykonanie rutynowe ekstrakcji zębów	100	1
2. leczenie chirurgiczne ropni zębopochodnych	20	2
3. leczenie chirurgiczne utrudnionego wyrzynania zębów mądrości oraz zębów zatrzymanych	20	3
4. wykonanie resekcji wierzchołka korzenia zęba	10	4
5. pobranie wycinka do badania histopatologicznego oraz wykonanie biopsji	20	5
6. leczenie urazów zębów i wyrostka zębodołowego	5	6
7. pierwsza pomoc w złamaniach kości i szczęk	5	7
Łącznie	180	28
Staż kierunkowy w zakresie ortodontcji		
1. badanie ortodontyczne wraz z interpretacją badań pomocniczych	10	0
2. badanie pacjenta i diagnozowanie nieprawidłowości narządu żucia	10	0
3. pobieranie wycisków łuków zębowych wraz z ustaleniem ich zwarcia	5	0
4. ocena zmian w zgryzie na podstawie analizy gipsowych modeli szczęki i żuchwy	5	0

Łącznie	30	0
Staż kierunkowy w zakresie stomatologii zachowawczej		
1. badanie stomatologiczne i wypełnianie karty choroby u przyjmowanych pacjentów	5	3
2. rekonstrukcja twardych tkanek zęba	0	5
3. leczenie endodontyczne niezakażonych i zakażonych kanałów korzeniowych	0	5
4. leczenie zachowawcze ostrych, zaostrzonych i przewlekłych chorób tkanek okołowierzchołkowych	0	5
Łącznie	5	18
Staż kierunkowy w zakresie stomatologii dziecięcej		
1. zaopatrzenie urazu zębów mlecznych	0	5
2. zaopatrzenie urazu zębów stałych u dzieci	0	5
Łącznie	0	10
Staż kierunkowy w zakresie protetyki stomatologicznej		
1. protetyczne badanie pacjenta, prognoza, projektowanie postępowania	0	2
2. pobieranie wycisków i odlanie modeli gipsowych wraz z ustaleniem ich zwarcia	0	5
3. naprawa złamanej płyty protezy ruchomej	0	2
Łącznie	0	9
Staż kierunkowy w zakresie radiologii stomatologicznej (lekarz powinien uczestniczyć w wykonywaniu zdjęć wewnątrzustnych)		
1. zębowe	0	5
2. zgryzowe	0	2
3. zgryzowo-skrzydłowe	0	2
4. pantomograficzne	0	6
5. CBCT (tomografia stożkowa)	0	5
Łącznie	0	20
Staż kierunkowy w zakresie chirurgii plastycznej		
1. różnego rodzaju plastyka miejscowa, w tym „z” plastyka	3	2
2. przeszczepy skóry pośredniej i pełnej grubości	3	2

3. różnego rodzaju plastyki płatami skórnymi, skórno-powięziowymi, skórno-mięśniowymi i mięśniowymi	0	3
4. plastyka rozszczepu wargi górnej i podniebienia	0	3
5. korekcje wrodzonych i pourazowych zniekształceń nosa	0	3
6. plastyka płatami arterializowanymi	0	2
Łącznie	6	15
Staż kierunkowy w zakresie radioterapii onkologicznej		
1. uczestniczenie w procesie rozpoznawania nowotworów	0	20
2. pobieranie wycinków do badania histopatologicznego	5	10
3. uczestniczenie w planowaniu leczenia radioterapią	0	10
4. uczestniczenie w badaniach kontrolnych pacjentów po operacjach onkologicznych i napromienianiu	0	20
Łącznie	5	60

C – Pełnienie dyżurów medycznych

Lekarz pełni dyżury medyczne w wymiarze przeciętnie 10 godzin 5 minut na tydzień lub wykonuje pracę w systemie zmianowym lub równoważnym czasie pracy, w maksymalnym czasie pracy dopuszczonym w przepisach o działalności leczniczej, tj. w wymiarze przeciętnie 48 godzin na tydzień, w tym dyżur medyczny, w przyjętym okresie rozliczeniowym. Lekarz może pełnić towarzyszące lub samodzielne dyżury medyczne. Kierownik specjalizacji w porozumieniu z kierownikiem podmiotu lub komórki organizacyjnej tego podmiotu wyraża, za pomocą SMK, zgodę na pełnienie samodzielnych dyżurów medycznych przez lekarza odbywającego szkolenie specjalizacyjne.

W przypadku dyżurów medycznych odbywanych w trakcie stażu kierunkowego, lekarzowi przysługuje możliwość wyboru miejsca odbywania dyżurów. Lekarz może odbywać dyżury medyczne w jednostce prowadzącej szkolenie specjalizacyjne lub w jednostce prowadzącej staż kierunkowy. Decyzję w tym zakresie lekarz podejmuje w porozumieniu z kierownikiem specjalizacji

Przebieg i organizacja dyżurów medycznych odbywa się na zasadach określonych w przepisach ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty.

E – Samokształcenie

Lekarz zobowiązany jest do ciągłego i aktywnego samokształcenia w celu pogłębiania swojej wiedzy, śledzenia postępów w dziedzinie chirurgii szczękowo-twarzowej, a w szczególności korzystania z polecanych pozycji piśmiennictwa, uczestniczenia w posiedzeniach edukacyjnych towarzystw naukowych, napisania publikacji i udziału w innych formach samokształcenia wskazanych przez kierownika specjalizacji.

1. Studiowanie piśmiennictwa

Lekarz powinien korzystać z aktualnych podręczników i czasopism naukowych z zakresu chirurgii szczękowo-twarzowej, a także z innych źródeł wiedzy wskazanych przez kierownika specjalizacji.

2. Udział w działalności edukacyjnej Lekarz powinien aktywnie uczestniczyć w:

- 1) sesjach naukowo-szkoleniowych;
- 2) krajowych kongresach chirurgii czaszkowo-szczękowo-twarzowej i stomatologicznej oraz innych wydarzeniach edukacyjnych organizowanych przez instytucje działające w zakresie ochrony zdrowia;
- 3) europejskich kongresach chirurgii czaszkowo-szczękowo-twarzowej;
- 4) krajowych i europejskich kongresach dotyczących dziedzin pokrewnych (onkologia, chirurgia plastyczna i rekonstrukcyjna, chirurgia ogólna, neurochirurgia, otorynolaryngologia, ortodoncja);

3. Przygotowanie publikacji

Lekarz jest zobowiązany do napisania pracy naukowej opublikowanej w recenzowanym czasopiśmie medycznym, której lekarz jest autorem lub współautorem, lub pracy poglądowej – na temat objęty programem specjalizacji.

4. Dodatkowe dni na samokształcenie

Lekarzowi odbywającemu kształcenie specjalizacyjne przysługuje od dnia 1 stycznia 2019 r., 6 dni rocznie na samokształcenie, przeznaczonych na udział w konferencjach, kursach naukowych, kursach doskonalących i innych szkoleniach, związanych bezpośrednio z realizowaną przez lekarza dziedziną szkolenia specjalizacyjnego, zgodnie z wyborem i potrzebami edukacyjnymi lekarza. Termin

i sposób wykorzystania przez lekarza dodatkowych dni na samokształcenie wskazuje w uzgodnieniu z lekarzem kierownik specjalizacji poprzez odpowiednie skrócenie innych obowiązkowych elementów szkolenia specjalizacyjnego. Skrócenie to nie może dotyczyć kursów specjalizacyjnych a jedynie stażu podstawowego lub staży kierunkowych, przy czym wszystkie elementy szkolenia specjalizacyjnego (staże) muszą być zrealizowane i zaliczone. Kierownik specjalizacji w pierwszej kolejności decyduje o odpowiednim skróceniu czasu trwania stażu podstawowego, a jedynie w przypadku braku takiej możliwości odpowiednio skracą czas trwania staży kierunkowych, przy czym staż kierunkowy nie może ulec skróceniu o więcej niż połowę czasu trwania przewidzianą programem specjalizacji. Dodatkowe dni na samokształcenie niewykorzystane w danym roku specjalizacji nie przechodzą na kolejne lata szkolenia specjalizacyjnego.

V. OCENA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

1. Sprawdziany i kolokwia z wiedzy teoretycznej

Lekarz jest zobowiązany do:

- 1) zaliczenia sprawdzianu lub kolokwium na zakończenie każdego kursu z zakresu wiedzy objętej programem kursu (u kierownika kursu);
- 2) złożenia kolokwium na zakończenie każdego stażu z zakresu wiedzy objętej programem stażu (u kierownika stażu/kierownika specjalizacji).

2. Ocena bieżąca oraz sprawdziany umiejętności praktycznych

Kierownik specjalizacji lub kierownik stażu dokonuje bieżącej oceny umiejętności praktycznych nabywanych przez lekarza, w czasie poszczególnych staży.

Lekarz jest zobowiązany do zaliczenia sprawdzianu z umiejętności praktycznych (objętych programem stażu), tj. zaliczenia przez lekarza zabiegów i procedur medycznych wykonanych samodzielnie z asystą lub pod nadzorem kierownika specjalizacji albo lekarza specjalisty przez niego wyznaczonego (kod A) lub zabiegów i procedur medycznych, w których lekarz uczestniczy jako pierwsza asysta (kod B). Zaliczenie zostaje odnotowane w Elektronicznej Karcie Specjalizacji.

3. Ocena pracy naukowej lub pogładowej

Kierownik specjalizacji ocenia przygotowane przez lekarza opracowania teoretyczne objęte programem specjalizacji: pracę naukową lub pogładową.

VI. CZAS TRWANIA SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

Czas trwania szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgii szczękowo-twarzowej dla lekarzy, którzy zrealizowali i zaliczyli moduł podstawowy w zakresie chirurgii ogólnej wynosi 4 lata.

Przebieg szkolenia specjalizacyjnego			
Nr kursu	Kursy specjalizacyjne:	Czas trwania	
		liczba tygodni	liczba dni roboczych
1.	Kurs wprowadzający: „Wprowadzenie do specjalizacji w dziedzinie chirurgii szczękowo-twarzowej”	0,6	3
2.	Kurs: „Rozpoznawanie, różnicowanie i leczenie swoistych oraz nieswoistych zapaleń tkanek miękkich i twardych części twarzowej czaszki oraz szyi, kierunki szerzenia się oraz zasady leczenia ropni i ropowic części twarzowej czaszki”	0,6	3
3.	Kurs: „Choroby zatok szczękowych – ich rozpoznawanie, różnicowanie i leczenie”	0,6	3
4.	Kurs: „Torbiele obszaru szczękowo-twarzowego i szyi. Etiopatogeneza, rozpoznawanie, różnicowanie, leczenie”	0,4	2
5.	Kurs: „Etiopatogeneza, rozpoznawanie i leczenie chorób stawów skroniowo-żuchwowych”	0,6	3
6.	Kurs: „Zaburzenia potencjalnie złośliwe, cechy nowotworów łagodnych i złośliwych jamy ustnej oraz części twarzowej czaszki – ich rozpoznawanie i leczenie”	0,4	2
7.	Kurs: „Epidemiologia, rozpoznawanie oraz	0,6	3

Program specjalizacji w dziedzinie chirurgii szczękowo-twarzowej dla lekarzy, którzy zrealizowali i zaliczyli moduł podstawowy w zakresie chirurgii ogólnej

	chirurgiczne i skojarzone leczenie złośliwych nowotworów twarzy, jamy ustnej, części twarzowej czaszki i szyi”		
8.	Kurs: „Złamania szkieletu czaszkowo-twarzowego – ich rozpoznawanie, klasyfikacja i leczenie”	0,6	3
9.	Kurs: „Złamania oczodołu – rozpoznawanie, różnicowanie i leczenie”	0,6	3
10.	Kurs: „Zachowawcze i chirurgiczne leczenie złamań wyrostków kłykciowych żuchwy”	0,4	2
11.	Kurs: „Etiopatogeneza, morfologia, rozpoznawanie, różnicowanie i leczenie chirurgiczne wrodzonych oraz nabytych wad twarzowo-szczękowo-zgryzowych”	0,6	3
12.	Kurs: „Choroby gruczołów ślinowych– rozpoznawanie, różnicowanie, leczenie”	0,6	3
13.	Kurs atestacyjny (podsumowujący): „Chirurgia szczękowo-twarzowa”	1	5
Łącznie czas trwania kursów specjalizacyjnych		7 tyg. i 3 dni	38
Nr stażu	Staż kierunkowe:	Czas trwania	
		liczba tygodni	liczba dni roboczych
1.	Staż podstawowy w zakresie chirurgii szczękowo-twarzowej	154	770
2.	Staż kierunkowy w zakresie chirurgii stomatologicznej	1	5
3.	Staż kierunkowy w zakresie ortodoncji	1	5
4.	Staż kierunkowy w zakresie stomatologii zachowawczej	1	5
5.	Staż kierunkowy w zakresie stomatologii dziecięcej	1	5
6.	Staż kierunkowy w zakresie protetyki	1	5

	stomatologicznej		
7.	Staż kierunkowy w zakresie radiologii stomatologicznej	1	5
8.	Staż kierunkowy w zakresie chirurgii plastycznej	4	20
9.	Staż kierunkowy w zakresie radioterapii onkologicznej	4	20
Łącznie czas trwania staży kierunkowych		168 tyg.	840
Samokształcenie		0,8	4
Łącznie czas trwania kształcenia specjalizacyjnego		176 tyg. i 2 dni	882
Urlopy i dni wolne od pracy:		Czas trwania	
		liczba tygodni	liczba dni roboczych
Urlop szkoleniowy na przygotowanie i przystąpienie do PES		1 tydz. i 1 dzień	6
Urlopy wypoczynkowe		20 tyg. i 4 dni	104
Dni ustawowo wolne od pracy		10 tyg. i 2 dni	52
Łącznie czas trwania szkolenia specjalizacyjnego		208 tyg. i 4 dni	1044
Dodatkowe dni na samokształcenie (6 dni w każdym roku specjalizacji) przeznaczone na udział w konferencjach, kursach naukowych i doskonalących i innych szkoleniach w danej dziedzinie specjalizacji do wyboru lekarza		24	

VII. PAŃSTWOWY EGZAMIN SPECJALIZACYJNY

Szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie chirurgii szczękowo-twarzowej kończy się Państwowym Egzaminem Specjalizacyjnym, złożonym z egzaminu testowego i egzaminu ustnego:

- 1) egzamin testowy stanowi zbiór pytań z zakresu wymaganej wiedzy określonej w programie specjalizacji, zawierających pięć wariantów odpowiedzi, z których tylko jeden jest prawidłowy;
- 2) egzamin ustny zawiera pytania problemowe, dotyczące wymaganej wiedzy określonej w programie specjalizacji.

**Załącznik do programu specjalizacji w dziedzinie
chirurgii szczękowo-twarzowej dla lekarzy**

STANDARDY AKREDYTACYJNE PODMIOTÓW SZKOLĄCYCH

– warunki, jakie musi spełnić jednostka w celu zapewnienia realizacji programu specjalizacji w dziedzinie chirurgii szczękowo-twarzowej

Podmiot prowadzący szkolenie specjalizacyjne jest zobowiązany spełnić poniższe standardy akredytacyjne:

1. *W zakresie prowadzenia działalności odpowiadającej profilowi prowadzonego szkolenia specjalizacyjnego:*
 - a) posiadanie w swojej strukturze organizacyjnej oddziału chirurgii szczękowo-twarzowej lub innej komórki organizacyjnej posiadającej status podmiotu wykonującego działalność leczniczą, potwierdzoną w Księdze Rejestrowej właściwym kodem charakteryzującym specjalność komórki organizacyjnej zakładu leczniczego, udzielającej specjalistycznych świadczeń zdrowotnych z zakresu chirurgii szczękowo-twarzowej, posiadanie łóżek przeznaczonych dla pacjentów, którym udziela się świadczeń zdrowotnych z zakresu specjalizacji będącej przedmiotem wniosku. Podstawą uzyskania akredytacji jest wykonywanie zabiegów i procedur wskazanych w stażu podstawowym.

2. *W zakresie zapewnienia warunków organizacyjnych umożliwiających realizację programu specjalizacji i samokształcenia określonej liczbie lekarzy:*
 - a) posiadanie odpowiedniego pomieszczenia dydaktycznego, wyposażonego w sprzęt audiowizualny, dostęp do Internetu oraz podstawowe podręczniki i czasopisma naukowe z zakresu objętego programem specjalizacji.

3. *W zakresie zapewnienia pełnienia nadzoru nad jakością szkolenia specjalizacyjnego:*
 - a) posiadanie komisji lub powołanie osoby odpowiedzialnej za ocenę jakości kształcenia, organizowanie cyklicznych spotkań z lekarzami odbywającymi szkolenie specjalizacyjne, przyjmowanie i analizowanie zgłaszanych przez lekarzy uwag dotyczących problemów w realizacji ww. szkolenia.

4. *W zakresie zapewnienia monitorowania dokumentacji szkolenia specjalizacyjnego danego lekarza:*
 - a) okresowa kontrola kart szkolenia specjalizacyjnego oraz indeksów wykonanych zabiegów i procedur medycznych lekarzy odbywających szkolenie specjalizacyjne, – weryfikacja terminowości odbywania i zaliczania kursów specjalizacyjnych, staży kierunkowych oraz wykonywania zabiegów i procedur medycznych objętych programem specjalizacji, dokonywana przez komisję lub osobę odpowiedzialną za ocenę jakości kształcenia.

5. *W zakresie zapewnienia odpowiedniej kadry:*
 - a) posiadanie kadry specjalistów, którzy mogą pełnić rolę kierownika specjalizacji.

6. *W zakresie zapewnienia sprzętu i aparatury niezbędnych do realizacji programu specjalizacji:*
 - a) posiadanie sprzętu i aparatury niezbędnych do realizacji świadczeń zdrowotnych z zakresu leczenia szpitalnego w trybie hospitalizacji o profilu: chirurgia szczękowo-twarzowa – co najmniej pierwszy poziom referencyjny, zgodnie z przepisami regulującymi zasady realizacji świadczeń zdrowotnych z zakresu leczenia szpitalnego.

7. *W zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych umożliwiających zrealizowanie programu specjalizacji określonej liczbie lekarzy:*
 - a) udzielanie specjalistycznych świadczeń zdrowotnych w zakresie chirurgii szczękowo-twarzowej,
 - b) udzielanie specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, wykonywanie zabiegów i procedur odpowiedniego rodzaju, w zakresie i liczbie umożliwiającej wszystkim lekarzom odbywającym szkolenie specjalizacyjne, w danej jednostce, realizację programu specjalizacji, w tym wykonanie zabiegów i procedur medycznych określonych w programie specjalizacji,
 - c) jedno miejsce szkoleniowe przypada na co najmniej 100 hospitalizacji szczękowo-twarzowych rocznie.

- d) podpisanie umów z jednostkami akredytowanymi na realizację staży kierunkowych określonych w programie specjalizacji, których jednostka nie zapewnia w ramach swojej struktury organizacyjnej.
8. *W zakresie udzielania całodobowych świadczeń zdrowotnych osobom hospitalizowanym lub niewymagającym hospitalizacji, w stanach zagrożenia zdrowia i życia oraz w innych przypadkach niecierpiących zwłoki:*
- a) w szpitalu, w którym znajduje się oddział występujący o akredytację jest prowadzona 24-godzinna izba przyjęć/SOR dla pacjentów chirurgii szczękowo-twarzowej,
 - b) w szpitalu, w którym znajduje się oddział chirurgii szczękowo-twarzowej jest dostęp do OAiT (Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii) lub łóżek intensywnej opieki medycznej,
 - c) w oddziale chirurgii szczękowo-twarzowej pełniony jest całodobowy dyżur lekarski.
9. *W zakresie zapewnienia lekarzom odbywającym szkolenie specjalizacyjne pełnienia dyżurów medycznych:*
- a) zapewnienie pełnienia dyżurów medycznych w wymiarze określonym w programie specjalizacji lub wykonywania pracy w systemie zmianowym lub równoważnym czasie pracy w maksymalnym czasie pracy dopuszczonym w przepisach o działalności leczniczej.